

Actieprogramma Zonder Zorg 2020

De vraag naar personeel stijgt. Het aanbod daalt. De instroom vanuit opleidingen is onvoldoende om aan de toenemende vraag te kunnen voldoen.

Arbeidsmarktprognoses kunnen onzeker zijn. Toch spreken we van code rood. Stilzitten is geen optie. Actie is nodig! Daarom introduceert Transvorm het actieprogramma **Zonder Zorg 2020**.

Veel organisaties en regio's in Brabant werken al hard aan oplossingen. Ze voeren acties uit of bereiden deze voor. Met het actieplan **Zonder Zorg 2020** willen we de krachten bundelen. Samenwerken en gezamenlijke (regionale) acties zijn nodig om de problemen écht aan te kunnen pakken en resultaten te boeken.

Actiecentrum Zonder Zorg 2020

Resultaten boek je niet door plannen te maken, maar door plannen uit te voeren. Daarom richt Transvorm een actiecentrum **Zonder Zorg 2020** in. Het actiecentrum:

- initieert, stimuleert en ondersteunt (nieuwe) acties;
- verzamelt en verspreidt informatie over de voortgang van de acties en 'good practice';
- fungeert als kenniscentrum en vraagbaak;
- bemiddelt personen die graag willen werken in de zorg, maar om wat voor reden dan ook niet aan de bak komen.

Daarbij gaat het actiecentrum op zoek naar nieuwe oplossingen. Doelstelling is de denkkraft vanuit de doelgroep 'nieuwe zorgmedewerkers' in te zetten. Jongeren, (her-)intreders en medewerkers worden betrokken bij het arbeidsmarktprobleem in de zorg. We gaan daarbij op zoek naar nieuwe communicatiekanalen om de doelgroep te betrekken. Zo hopen we blokkades op te zoeken en te benoemen, waardoor we tot nieuwe oplossingen komen.

Intentieverklaring Zonder Zorg 2020

We lossen de personeelstekorten in de zorg niet op door te blijven doen wat we altijd al deden. Want we doen al veel, maar dat blijkt onvoldoende. Daarom is het belangrijk afspraken met elkaar te maken over wat we doen. En ook over dingen die we niet doen.

Contact

Actiecentrum Zonder Zorg 2020
Postbus 4275
5004 JG Tilburg

T 088 1444000
E info@zonderzorg2020.nl
W zonderzorg2020.nl

Actieprogramma

Onderstaande actielijnen bevatten de hoofdlijnen en doelstellingen per actielijn. De genoemde aantallen hebben betrekking op de gehele Provincie Noord-Brabant. Een cijfermatige uitsplitsing per (sub)regio is bij Transvorm beschikbaar.

Actielijn 1: Verhogen van de instroom- en opleidingscapaciteit

Om de personeelsvoorziening in de sector te verhogen is het op de eerste plaats nodig de opleidingscapaciteit te verhogen. De meeste zorgorganisaties verrichten al inspanningen op dit gebied maar een analyse wijst uit dat de opleidingsinspanning (stages, opleidingsplaatsen) per organisatie sterk uiteenloopt. Uit de analyse blijkt tevens dat een opleidingsquote van 15% wenselijk en haalbaar is. Dit betekent dat een organisatie op elke 100 FTE zorginhoudelijke medewerkers 15 FTE opleidingsplaatsen (BOL, BBL, duaal) organiseert.

Algemene doelstelling Actielijn 1.

Zorgorganisaties verhogen waar nodig hun opleidingsinspanning. Het opleidingsquote van 15% is daarbij het uitgangspunt.

Om de instroom op de opleidingsplaatsen ook daadwerkelijk te realiseren zijn een groot aantal acties nodig. Daarbij is het ook nodig de 'vijver van potentiële nieuwe medewerkers' te vergroten. Per actie kan een concrete doelstelling worden geformuleerd.

	Actie (2017/2018)	Toelichting	Effect ¹
1.	Vergroten instroom zijinstromers en tweede loopbaan via BBL.	In 2012 stroomden nog 3.675 medewerkers in via een BBL-traject. In 2016 betrof het 1.995 medewerkers. Doelstelling is in 2017/2018 de instroom terug te brengen naar het niveau van 2012 (+ 1.680 medewerkers) en dat de komende jaren te continueren.	Kort/ Middellang
2.	Werven en toeleiden potentieel uit WW/bijstand.	In maart 2017 bedroeg het aantal uitkeringsgerechtigden (WW) met een Zorg en Welzijnsberoep 5.194 mensen. Doelstelling is in 2017/2018 minimaal 25% toe te leiden naar de sector (+1.300 medewerkers)	Kort/ Middellang
3.	Werven ex-medewerkers op lagere opleidingsniveaus.	Vanwege bezuinigingen is sinds 2012 circa 11% van de medewerkers (16.000) uitgestroomd. Het betreft vooral medewerkers met een lager opleidingsniveau. Met specifieke begeleiding en opleiding kan een deel (in aangepaste functies) terugkeren. Doelstelling is in 2017/2018 minimaal 1.000 medewerkers in te laten stromen.	Kort/ Middellang
4.	Werven (ex)-medewerkers uit het welzijn/sociaal domein.	Tegelijk met de tekorten in de zorg zijn er in sommige functies uit het welzijns/sociaal domein overschotten. Deze medewerkers kunnen op aangepaste	Kort/ Middellang

¹ De directe bijdrage aan de oplossing van de tekorten kunnen zich op korte, middellange en langere termijn voordoen. Kort = direct/binnen één jaar, Middellang = in en tijdstermijn van 2 tot 3 jaar, Lang is meer dan 3 jaar.

		functiebeschrijvingen via (verkorte) BBL- opleidingen worden toegeleid. Doelstelling is in 2017/2018 minimaal 500 medewerkers in te laten stromen.	
5.	Werven en toeleiden potentieel vanuit migranten.	Vanuit de recente migrantenstroom worden naar schatting 10.000 mensen (statushouders) gehuisvest in Noord-Brabant. Stichting vluchtelingen werk schat dat 500 medewerkers na (en met) voldoende kennis van de taal kunnen instromen. Doelstelling is in 2017/2018 200 mensen toe te leiden.	Kort/ Middellang
6.	Werven en toeleiden van mensen met enige vorm van beperking	De afgelopen jaren is aangetoond dat met goede begeleiding en ondersteuning mensen met een beperking in het kader van de participatiewet succesvol werkzaam kunnen zijn binnen de sector. Doelstelling is in 2017/2018 200 mensen toe te leiden.	Kort/ Middellang

Met bovenstaande acties kunnen in 2017/2018 principe 5.000 extra medewerkers naar de sector worden toegeleid.

Actiecentrum Zonder Zorg 2020

Om bovenstaande acties te kunnen uitvoeren dienen een groot aantal voorwaardenscheppende activiteiten te worden uitgevoerd. Het betreft onder andere:

- vertalen/organiseren van acties naar (sub)regionaal niveau;
- inventariseren stageplaatsen en opleidingsplaatsen;
- publiceren en onderhouden van een opleidingskalender Noord-Brabant;
- organiseren/ondersteunen/ontwikkelen van kwalitatieve toelatingsprocedures (assessment0
- organiseren/ondersteunen stagecarrousel regionale zorgaanbieders;
- instellen van promotieteams, bestaande uit jongere professionals van de diverse werkvelden, die promotie van het werkveld geven op banen- en opleidingsbeurzen;
- het (beter) in beeld brengen van de kosten van stages en leerwerkplekken (BOL en BBL) en het uitwerken van businesscases hieromtrent.

Actielijn 2:

Positief beïnvloeden loopbaankeuze van jongeren

In vergelijking met 2012 (instroom in 2012: 11.200 studenten) is de jaarlijkse instroom in opleidingen voor zorg en welzijn (mbo en hbo) in Noord-Brabant gedaald met 1.400 studenten. (instroom in 2016: 9.800) Om aan de stijgende vraag te kunnen voldoen is een fors hogere instroom nodig. En dat in een arbeidsmarkt die structureel krappert wordt. Dat betekent dat een veel groter deel van de huidige generatie mbo- en hbo-leerlingen gemotiveerd moet worden om de zorg in te gaan. Daarvoor is het nodig het imago van de sector te versterken en de bekendheid over werken en opleiden in Zorg en Welzijn fors te verhogen.

Algemene doelstelling Actielijn 2:

In 2016 kozen 9.800 studenten in Noord-Brabant voor een opleiding in Zorg en Welzijn. De algemene doelstelling is de instroom in 2018 met minimaal 15% (1.470 leerlingen) te verhogen en daarmee terug te brengen op het niveau van 2012.

Naar verwachting zal er vanuit het Ministerie van VWS in de tweede helft van 2017 een landelijke campagne over werken in zorg en welzijn starten. Maar algemene imagocampagnes zijn kostbaar en niet altijd effectief. Nodig is met specifieke activiteiten en campagnes in de regio hierop aan te sluiten.

Daarnaast is het nodig te investeren in de bekendheid van de sector bij jongeren die een keuze voor een vervolgopleiding moeten maken.

	Actie (2017/2018)	Toelichting	Effect
1.	Afschaffen van de numerus fixus in het HBO	Hbo opleidingen voeren nog een numerus fixus voor hun zorgopleidingen. De reden daarvoor dat er onvoldoende kwalitatieve stageplaatsen voor HBO studenten beschikbaar zijn. Doelstelling is met ingang van het schooljaar 2018 de numerus fixus af te schaffen. Daarvoor zorgen zorgorganisaties en HBO scholen samen voor voldoende stages.	
2.	Voorlichting en informatie van leerlingen op VMBO en Havo over opleiden werk in zorg en welzijn	De regionale samenwerkingsverbanden (collega-organisaties van Transvorm) hebben gezamenlijk een nieuw en aantrekkelijk lespakket ontwikkeld om leerlingen in het voortgezet onderwijs te informeren over leren en werken in Zorg en Welzijn. De lespakketten zijn vanaf september 2017 beschikbaar. Doelstelling is de lespakketten actief te promoten gericht op gebruik in het voortgezet onderwijs. Waar mogelijk en nodig worden daarbij zorgorganisaties en scholen ingezet.	Lang
3.	Het loopbaanleren op VMBO, HAVO en MBO faciliteren	Loopbaanleren heeft een plek gekregen in het curriculum van het VMBO en MBO. Het gaat uit van een individuele benadering van leerlingen/studenten. In gesprekken worden de loopbaancompetenties van hen in kaart gebracht en waar nodig verbeterd. Daarna vindt kennismaking plaats met de werkgebieden waar hun belangstelling naar uitgaat.. Deze aanpak is nog onvoldoende bekend bij zorginstellingen. Doelstelling is hier brede bekendheid aan te geven en zorginstellingen tips te geven over de mogelijkheden om hierin samen te werken met scholen.	Lang
4.	Voorlichting & (imago)campagnes algemeen	In aansluiting op een landelijke campagne in oktober is een regionale campagne in Noord-Brabant in voorbereiding gericht op de oriëntatie en inschrijving van jongeren voor vervolgonderwijs. Onderdelen zijn onder meer een huis aan huisblad, de inzet van social media etc. Doelstelling is de campagne samen met zorgorganisaties en scholen te realiseren gericht op verhoging van de instroom in 2018.	Lang
5.	Voorlichting & wervingscampagnes gericht op specifieke doelgroepen	Gericht op de extra instroom van zijinstroom (BBL, zie actielijn 1) zijn specifieke voorlichtings- en wervingscampagnes nodig. Doelstelling is waar mogelijk de campagnes samen met zorgorganisaties en scholen te organiseren.	Lang

Actiecentrum Zonder Zorg 2020

In voorwaardenscheppende zin zijn de volgende activiteiten noodzakelijk:

- het verzamelen en verspreiden van nieuwe initiatieven en 'good practice' binnen en buiten Noord-Brabant;
- het regionaal organiseren en stimuleren van de uitvoering van de campagnes;
- het waar nodig bij elkaar brengen van partijen, kennis en (financiële) middelen.

Actielijn 3: Verhogen van het opleidingsrendement

Jaarlijks starten circa 10.000 studenten in de provincie Noord-Brabant een opleiding in de sector Zorg en Welzijn. Het percentage van de studenten die uiteindelijk de opleiding met een diploma afsluiten varieert per opleiding (BOL, BBL, Duaal, Voltijds) en niveau en ligt tussen de 50 en 80%. Het lage studierendement is een maatschappelijke kostenpost en is schadelijk voor de instroom in de sector en voor de sector als geheel.

**Algemene doelstelling Actielijn 3:
Zorgorganisaties en opleidingen spreken de ambitie uit het opleidingsrendement te verhogen naar minimaal 80%**

Een belangrijk aspect bij de bij de uitval vormen de kwaliteit van de stages en leerwerkplekken. Opleidingen en zorgorganisaties vervullen samen een belangrijke rol in het verhogen van de kwaliteit van deze stages en het leren in de praktijk.

	Actie (2017/2018)	Toelichting	Effect
1.	Verbeteren kwaliteit van stageplaatsen en leerklimaat	Noodzakelijk is een optimaal leerklimaat te creëren dat aansluit bij opleiding en praktijk. Op dit gebied zijn er op regionaal niveau al vele initiatieven waarbij leren, innovatie en ontwikkeling in samenhang worden aangepakt. Voorbeelden zijn Zorg Innovatie Centra (ZIC), speciale leerafdelingen/teams, expedities etc. Doelstelling is deze ontwikkeling met kracht voort te zetten en een beweging op gang te brengen die de kwaliteit van de stages verhoogt. Intensieve samenwerking van Onderwijsorganisaties en Zorgorganisaties op regionaal niveau zijn daarbij nodig.	Middellang/ Lang
2.	Verbeteren kwaliteit stagebegeleiding	Een succesvolle stage staat of valt met een goede begeleiding. Investeren in de kwaliteit van de stagebegeleiding (vanuit scholen en zorgorganisaties) is nodig. Doelstelling is de stagebegeleiding op een hoger niveau te brengen door scholing, ondersteuning en samenwerking.	Middellang/ Lang

Actiecentrum Zonder Zorg 2020

In voorwaardenscheppende zin zijn de volgende activiteiten noodzakelijk:

- het verzamelen en verspreiden van nieuwe initiatieven en 'good practice' binnen en buiten Noord-Brabant;
- het (beter) in beeld brengen van de kosten van stages en leerwerkplekken (BOL en BBL) en het uitwerken van businesscases hieromtrent;
- het waar nodig bij elkaar brengen van partijen, kennis en (financiële) middelen.

Actielijn 4: Vergroten van de opleidingsmogelijkheden

De zorg verandert en wordt complexer. Voortdurend ontstaan nieuwe functies en aandachtsgebieden. Met nieuwe en aangepaste opleidingen kunnen medewerkers worden voorbereid op de uitvoering van deze taken. Voor (potentiële) medewerkers in de zorg vormen deze nieuwe opleidingen een verrijking en verhoogt het de aantrekkelijkheid van de sector.

Algemene doelstelling Actielijn 4:

Zorgorganisaties en onderwijsorganisaties werken op regionaal niveau nauw met elkaar samen bij de voorbereiding, ontwikkeling en implementatie van nieuwe opleidingsmogelijkheden.

In verschillende regio's zijn nieuwe initiatieven in voorbereiding of gestart. Voorbeelden zijn:

	Opleiding	Toelichting	Effect
1.	'Crossover' opleiding in de ouderenzorg. ROC Koning Willem 1 in samenwerking met zorgorganisaties in Noordoost Brabant.	Combinatieopleiding verzorgende IG en MMZ met daaraan toegevoegd kwalificaties zoals voeding en beweging. Afgestudeerden vervullen functies in de complexer wordende ouderenzorg (niveau 3+)	Middellang
2.	Associate degree (AD) Management in de zorg door Avans en Fontys	De opleidingen starten in september 2017 en vinden in deeltijd plaats. Afgestudeerden vervullen functie in de organisatie van de complexere zorg (niveau 5)	Middellang
3.	Associate degree (AD) Technologie in Zorg en Welzijn	De opleiding start in september 2017 en vindt in deeltijd plaats. Afgestudeerden vervullen functies waarbij werelden van technologie en gezondheidszorg bij elkaar komen. (niveau 5)	Middellang

Bovenstaande initiatieven zijn voorbeelden. In de praktijk zijn meer initiatieven in ontwikkeling.

Actiecentrum Zonder Zorg 2020

In voorwaardenscheppende zin zijn de volgende activiteiten noodzakelijk:

- het verzamelen en verspreiden van nieuwe initiatieven en 'good practice' binnen en buiten Noord-Brabant;

Actielijn 5: Het bieden van een aantrekkelijke werkomgeving en werkklimaat.

Een belangrijk aspect bij het imago van de sector Zorg en Welzijn is de aantrekkelijkheid van de werkomgeving en het werkklimaat. Vanwege verschillende oorzaken staan die in de sector Zorg en welzijn onder druk. Het ziekteverzuim is hoog en stijgt.

De uitstroom van medewerkers naar andere sectoren is de afgelopen jaren sterk gestegen. In 2012 bedroeg deze uitstroom nog 5,2% (8.790 medewerkers) In 2016 bedroeg dit ruim 8,2 %. Dit betekent dat

in 2016 ruim 12.600 medewerkers de sector een of andere reden hebben verlaten!! Met medeneming van al hun opgebouwde kennis en ervaring.

Door te investeren in een aantrekkelijke werkomgeving en werkklimaat kan de uitstroom worden beperkt en daarmee een belangrijke bijdrage worden geleverd aan de oplossing van de tekorten.

Belangrijke aspecten van een aantrekkelijk werkomgeving in de sector Zorg en Welzijn zijn:

- het bieden van voldoende ontplooiingsmogelijkheden en persoonlijke groei aan de medewerkers;
- aanbieden van contracten passend bij de wensen van (jonge) medewerkers;
- bieden van baanzekerheid (vaste contracten van juiste omvang passen bij de levensfase van de medewerker);
- medewerkers meer grip geven op onregelmatigheid (weekenden, vakanties, bijzonder verlof);
- benoemen stressfactoren en veroorzakers van werkdruk;
- erkenning voor prestaties, ook in de vorm van beloning.

Het verbeteren van het werkklimaat is een verantwoordelijkheid van de iedere individuele zorgorganisatie. Derhalve worden in dit actieprogramma hierover geen algemene doelstellingen geformuleerd.